



Martin Power

no
quarter:

Tři

životy

Jimmyho

Page

**MARTIN
POWER**

no

quarter:

tři

životy |

Jimmyho

Page

Martin Power

No Quarter: The Three Lives of Jimmy Page

copyright © Omnibus Press, 2016
(A Division of Music Sales Limited)

The Translation rights for this edition have been arranged with
Robert Lecker Agency, Inc.

translation © Zuzana Hanzlová, 2019

ISBN 978-80-7511-455-6

Obsah

1

Your Time Is Gonna Come — 9

1. Mama Don't Allow No Skiffle Round Here — 10
2. Baby Let's Play House — 19
3. Be Bop A Lula — 24
4. Killing Floor — 32
5. Diamonds — 39
6. She Just Satisfies — 49
7. Out Of Time — 63
8. Muzak — 69
9. Shapes Of Things — 78
10. Stroll On — 88
11. White Summer — 100
12. Dazed And Confused — 110

2

Dancing Days — 125

13. Babe, I'm Gonna Leave You — 126
14. You Shook Me — 142
15. Whole Lotta Love — 155
16. Bron-Y-Aur — 167
17. Stairway To Heaven — 181
18.  — 203
19. Over The Hills And Far Away — 212
20. Going To California — 228
21. The Song Remains The Same — 239
22. Kashmir — 251
23. In The Light — 270
24. Achilles Last Stand — 281
25. Unharmonics — 292
26. Nobody's Fault But Mine — 304
27. Wearing And Tearing — 316
28. For Your Life — 328

3

In The Evening — 343

29. Who's To Blame? — 344

30. Bird On A Wing — 357

31. Crackback — 372

32. You've Lost That Loving Feeling — 379

33. The Only One — 392

34. Absolution Blues — 409

35. Upon A Golden Horse — 423

36. Blue Train — 434

37. The Ocean — 447

38. In The Evening — 461

Coda Čtvrtý život Jimmyho Page — 477

Diskografie — 485

1. díl

YOUR TIME IS GONNA COME

„Hudba je jediná věc, která tu pro mě byla pořád.

Nikdy mě nezklamala...“

Jimmy Page

1. kapitola

Mama Don't Allow No Skiffle Round Here

James Patrick Page se narodil 9. ledna 1944 v porodnici Grove v Hestonu, na malém, ale zeleném předměstí londýnské čtvrti Hounslow, příhodně situované asi patnáct kilometrů od Big Benu a politického centra hlavního města Anglie. Heston, který v 16. století „vlastnil“ král Jindřich VIII. a jeho dcera Alžběta, byl v době, kdy Page přišel na svět, známý díky letišti, které se majestátně rozkládalo na kraji města. Jeho rozšíření z malého na velké mezinárodní započalo právě v roce, kdy se Jimmy narodil. Původně se jmenovalo letiště Londýn, na Heathrow bylo přejmenováno až v roce 1966. Když britský ministerský předseda Neville Chamberlain letěl v září 1938 do Mnichova na mírová jednání s Adolfem Hitlerem, jmenovalo se stále ještě letiště Heston. Zhruba za dva týdny později se Chamberlain na Heston vrátil a v ruce držel kus papíru, který hlásal: „Mír pro naši dobu“. Byl trochu optimista. Za rok Němci zahájili invazi do Polska a Velká Británie byla po dvou dekadách podruhé ve válce s Německem. A brzy začal válčit celý svět.

Když Jimmyho krátce po porodu odváželi z nemocnice Grove domů do Bulstrode Road č. p. 26 ve středu Hounslowu, byla válka pořád v plném proudu. Noční bombardování, typické pro blitzkrieg roku 1941, sice trochu ustalo, ale v Londýně bylo stále velmi nebezpečno, protože tam, kde skončila letadla Luftwaffe, brzy nastoupily německé rakety V1 a V2, nové „bzučící bomby“, které zasypávaly město a jeho obyvatele s nemilosrdnou efektivitou a smrtící přesností. Život nebyl jednoduchý, zvláště pro rodiny, ve kterých se starali o novorozence. Ale naštěstí měla rodina Pageových svůj osud pevně v rukou.

Když miminko přivezli z porodnice, bylo Jimmyho otci Jamesi Pageovi – po němž Jimmy dostal jméno – skoro pětadvacet let. James se narodil v roce 1917 a jeho rod sahal třeba k Thomasu Pageovi, pradědečkovi z otcovy strany, jehož vzkvétající tesařská živnost zaměstnávala v sedmdesátých letech 19. století v Banbury v Oxfordshiru sedm mužů. V Banbury se také roku 1879 narodil Jamesův otec Herbert Miller Page. Už v raném věku se musel vyučený lesník vyrovnávat s úspěchy i nezdary. Krátce poté, co se klan Pageů přestěhoval z Banbury na sever do Bottesfordu v Nottinghamshiru, přišel Herbert o jedno oko, protože ho trefil odražený náboj ze vzduchovky, ze které střílel jeho bratr John. Je to strašná věc, ať už potká kohokoli, a o Herbertově smůle tehdy referoval i místní tisk: „Tato znepokojivá událost vyvolala vlnu soucitu s mladým panem Pageem i s příslušníky jeho rodiny.“ Herberta to však, co se milostných

a společenských aktivit týče, nijak neomezilo.¹ Oženil se s Florence Wilsonovou, která byla o tři roky mladší a pocházela ze Southamptonu v Hampshiru, a měli spolu tři děti, Gladys, Normana a po desetileté pauze Jimmyho otce Jamese.

Jimmyho matka Patricia, jejíž křestní jméno bylo inspirací pro jeho druhé jméno Patrick, měla také zajímavý rodokmen. Narodila se v Croydonu v roce 1925 a jejími rodiči byli John a Edith Gaffikinovi a v jejích žilách, jak naznačuje galsky znějící příjmení jejího otce, kolovala severoirská krev. Když se vydáme po stopách rodiny Gaffikinových o generaci nebo dvě zpět, zjistíme, že Patriciin otec John a dva z jeho čtyř bratrů se narodili v Belfastu, jeho matka Jeannie pak v Donaghendry v hrabství Tyrone.

James a Patricia Elizabeth Pageovi, mladý pár podle dnešních měřítek, ale rozhodně ne podle měřítek tehdejších, se vzali téměř tři roky předtím, než se Jimmy narodil. Na jeho příchod se připravili obdivuhodně zodpovědně. Stejně jako Patriciin otec John² – který bohužel zemřel 22. dubna 1941 ještě před svatbou své dcery – získal pracovitý James slibnou práci v leteckém průmyslu, kde pracoval jako mzdový účetní. Brzy se vypracoval na místo šéfa osobního oddělení, což byla velmi vážená pozice. Patricia také skvěle využila své schopnosti, nejprve v cateringu, a když Jimmy nastoupil do školy, začala pracovat na recepci u lékaře.

Ačkoli byl střed Hounslowu příhodným místem, kde zapustit kořeny, v rozhodnutí odejít a přestěhovat se jižněji do Felthamu, když byl James junior ještě nemluvně, hrálo jistě roli, že budou mít blízko k rodičům, a pravděpodobně to bylo výhodné také ohledně zaměstnání. Feltham byl součástí Hounslowu, ale nacházel se na opačné straně rozlehlé hounslowské pláně a v podstatě to tam vypadalo skoro stejně jako v Hestonu, kde se Jimmy narodil: dostat se do centra Londýna trvalo přibližně stejně dlouho, vypadalo to tam stejně, vládl tam stejný vesnický duch a Feltham také kdysi patřil králi Jindřichu VIII. Větší roli tudíž asi sehrála skutečnost, že z Felthamu to bylo mnohem blíž k Jamesovým a Patriciiným příbuzným, kteří žili kousek za městem, díky čemuž se všichni zúčastnění mohli navzájem lépe podporovat. Feltham byl navíc sídlem společnosti Mezies Aviation, která stejně jako Heston Aircraft Company pro Jamese Page snad hodně znamenala, když přemýšlel o svých dlouhodobých vyhlídkách v zaměstnání.

Pageovi se pravděpodobně stěhovali do Felthamu také proto, že jej nacisté

1 Herbert Miller Page se stal pilířem společenského dění v Bottesfordu. Když se například vdávala Myrtle Elmbournová a potřebovala někoho, kdo by ji doprovodil v bottesfordském kostele k oltáři v nepřítomnosti otce (pravděpodobně byl tou dobou již mrtev), Herbert Miller se tohoto úkolu ochotně ujal. „Nevěstu doprovodil... pan Herbert Page,“ psal místní tisk, „a vyvdala ji její matka v šatech barvy ametystu zdobených krémově bílou krajkou a hlavu jí zdobil černý klobouk.“ Herbert se však dávno předtím, než vypukla 2. světová válka, přestěhoval se svou rodinou – včetně Jimmyho otce – z Bottesfordu do Ewellu v Surrey.

2 John Gaffikin byl před svou smrtí v roce 1941 šéfem vývoje v továrně na výrobu letadel v Hestonu nebo ve Felthamu. Ačkoli jsou v tomto směru záznamy kusé, je téměř jisté, že Jimmyho otec pracoval u stejné společnosti (či společností).

přestali bombardovat, i když na jaře roku 1945 skončilo bombardování skoro všude. Ve Felthamu se nacházelo druhé největší překladiště a nákladové nádraží v Británii, a proto byl cílem opakovaných náletů, ale v té době – stejně jako jinde v Evropě – se mohli jeho obyvatelé opět v klidu vyspat ve vlastní posteli. A jako jinde v Evropě i zde vznikla pro všechny povinnost přiložit ruku k dílu při obnově země. Po válečných letech, kdy zahynuly miliony lidí, města i venkov musely povstat z prachu, musely se odklidit rozvaliny a začít znovu. V případě Felthamu, Londýna, Anglie a Velké Británie celkově to znamenalo přibližně deset let, kdy se obyvatelstvo muselo vyhýbat hroučícímu se zdivu a kráterům po bombách a raketách a kdy se pomalu budovalo všechno od začátku. V této těžké, šedé poválečné době bylo málo peněz a hodně věcí na příděl. Období prosperity se nakonec vrátilo, ale trvalo osm let, než Jimmy Page dostal svou první skutečnou čokoládu.

Ale mohlo být i hůř. Page si sice musel počkat, než mohl zažít slast, kterou přináší kakaový bob, ale aspoň mu čokoládu nesnědli sourozenci, protože Jimmy zůstal jedináčkem. Jedináčkům se podle laické psychologie přisuzuje spoustu vlastností a dost z nich je negativních: neradi se dělí, jsou příliš uzavření, přehnaně opatrovaní, přecitlivělí a někdy jednoduše divní. Nahlíženo z druhé strany mívají také své kladné stránky, například vykazují vysokou míru nezávislosti a akademických úspěchů, mají dobré organizační schopnosti a dobře si všímají detailů. Také rychleji dospívají. Po letech bylo možné některé z těchto vlastností, ne-li skoro všechny, u Jimmyho dobře rozpoznat. Ale jako všichni jedináčci měl největší problém skamarádit se s jinými dětmi.

Protože neměl ani bratra, ani sestru, kteří by mu pomohli nebo naučili „pravidla hry“, všem sociálním dovednostem a mezilidské komunikaci se Page učil jenom pozorováním, nejčastěji však tak, že dospělí, kteří se pohybovali kolem, nevnímal. Což nebyl nejlepší základ v momentě, kdy měl poprvé nastoupit do školy. Ale zdá se, že mu to tolik nevadilo. Možná mu to tak vyhovovalo. „Do pěti let jsem byl úplně izolován od dětí mého věku,“ vyprávěl později archiváři Howardu Mylettovi. „Tato izolace v raném věku měla pravděpodobně velký vliv na mou povahu. Spousta lidí nevydrží být sami. Děsí je to. Ale mně to vůbec nevádí. Dává mi to pocit bezpečí.“ A jak ukázal čas, také mu to poskytlo pevný základ, z něž mohl vstoupit do tvůrčího procesu.

Když bylo Jimmymu osm, rodiče opět sbalili svých pět švestek a přestěhovali se do Epsomu, přičemž tentokrát zapustili silnější a dlouhodobější kořeny. Opět to byl chytrý krok. Epsom byl jen půl hodiny jízdy autem od jejich původního bydliště ve Felthamu, ale město bylo příhodně situováno mimo hlavní letové dráhy směřující na Heathrow, které v té době stálo na začátku padesátileté historie, během níž se proměnilo v nejfrekventovanější letiště v Evropě. James Page si v leteckém průmyslu sice vydělával na živobytí, ale nechtěl, aby mu letadla, která vyráběl, narušovala klid v neděli odpoledne. „Když na letišti začaly přistávat tryskáče, přestěhovali jsme se,“ vzpomínal Jimmy v roce 1983,

„byl to prostě strašný hluk.“ Mazaně se vyhnuli prudkému poklesu ceny jejich domu, který zapříčinil nepřetržitý letecký provoz, a usadili se na Miles Road 34, v příjemném domě s třemi ložnicemi nahoře a dvěma pokoji dole, dostatečně blízko, ale ne zas příliš od High Street, hlavní tepny Epsomu. Obývací pokoj v tomto domě se na deset let stal Jimmyho skutečnou základnou.

Epsom jako nový domov rodiny Pageových měl mnoho předností. Bylo to město s bohatou historií a jeho budoucnost vypadala slibně. Bylo pojmenováno po svém bohatém majiteli jménem Ebba – Epsom se doslova překládá jako Ebbovo panství – a bylo strategickým místem, kde se od 5. století až do normanské invaze v roce 1066, kdy bylo podobným aktivitám odzvoněno, setkávala anglosaská šlechta. Zasloužilo si i zmínku v záznamech o sčítání lidu nařízeném Vilémem Dobyvatelem v roce 1086 (2 kostely, 2 mlýny, 38 domů, 24 akrů lesa) a až do 18. století si žilo svým vlastním životem. Za vlády krále Jiřího byly objeveny ve středu města prameny a z Epsomu se staly lázně.

Spojení Epsomu a lázní byl módní, a dokonce výdělečný podnik. Plynoucí voda, léčivé minerály a poklidná ospalost stály za návštěvu. Místní začali vyrábět takzvané „epsomské soli“, které si pacienti s bolavou duší mohli odvézt po skončení pobytu domů. Ruku v ruce s úspěchem lázní se logicky rozšířilo také skromné epsomské závodíště a starousedlíci i turisté tak získali možnost nejen obnovit své fyzické síly, ale také šanci vsadit si na koně.

Od roku 1870 se začala psát tradice dnes slavných závodů Epsom Derby a Epsom Oaks a jejich význam v kalendáři dostihů po dobu následujících sta let exponenciálně rostl. Od roku 1910 chodilo do Epsomu na tyto závody přes 50 000 návštěvníků a kvůli vlně jejich popularity zmizela zbývající pole a nahradily je obchody, silnice a hotely. Uprostřed 50. let byl Epsom obklopen přírodou, v centru města stála výrazná věž s hodinami a zvláště byla skutečnost, že ve městě nebyla jen jedna psychiatrická klinika, ale bylo jich hned pět. V Epsomu bylo bezpečno, město bylo víceméně nezatížené leteckým provozem a Pageovým se v něm žilo velmi pohodlně. „Většinu dětství jsem prožil v Epsomu,“ řekl Jimmy později Howardu Mylettovi, „bylo tam opravdu hezky.“

Page zapsali do místní základní školy Pound Lane. Tady začal navazovat první přátelství a zjišťovat, co se dá všechno podnikat. Jeho první úspěchy byly sportovní: Jimmy jako malý chlapec prokázal vlohy pro překážkový běh a postupem času se z něho stal šampion školy. Podle místní legendy byl také nadšeným hráčem kriketu. Učitelé si všimli i jeho pokusů se štětcem na plátně a doporučili mu, aby se stejně usilovně jako na angličtinu a matematiku zaměřil na malování. Ačkoli sám sebe charakterizoval jako „mizerného šmudlala“, byl zřejmě dost dobrý, aby učitelé zaznamenali, že jde o někoho, koho by měli mít ve svém hledáčku. Z jejich strany to byl přínos, protože mu to pomohlo v době, když v pubertě nastaly problémy s jeho dalším směřováním. Kromě školních aktivit si mohl Jimmy užívat zeleně, kterou nabízely blízké místní parky Common, Longrove Park a Mounthill Gardens. Postupem času se jeho

vášeň pro vycházky rozšířila na lásku k pořádným výšlapům do vzdálenějších destinací, jako byl například Horton Country Park a pohoří Surrey.³

Důležité bylo, že se Jimmy začal setkávat i s radostmi, které skýtá hudba; její zásadní tajemství se k němu dostala ze tří různých zdrojů. Prvním z nich bylo účinkování ve sboru při kostele svatého Barnabáše na Epsom Temple Road. Pod dohledem sbormistra se záhrobním příjmením Coffin (Rakev) každé nedělní dopoledne trávil zpěvem oblečen do sborového hábitu, který se skládal z černé komže, bílé rochety a límce, což bylo pro tento účel nezbytně nutné. „Ano, chodil jsem do sboru,“ vyprávěl o šedesát let později pro televizi Channel 4, „spousta černých muzikantů ze Států tvrdí, že jejich [hudební inspirace] má kořeny v kostele. Ale nevím, jestli to o sobě můžu tvrdit i já.“ Vzhledem k jeho pozdějším zájmům je to skoro jisté.

Další, méně formální cestou, kudy se hudba dostala Jimmymu do hlavy, byl rozhlas. Vzhledem k tomu, že neměl žádné sourozence, kteří by ho rušili, trávil malý Jimmy většinu večerů ve společnosti rodičů, kdy společně poslouchali všechno, co praskalo na rádiových vlnách. Mimo zásadní porce hudby od zpěváků sladáků a balad Page naposlouchal rachot britských big bandů, tradiční jazz, americký swing a kvanta popěveků, které byly typické pro taneční šílenství, které se šířilo britskými tanečními sály, kde se tančila cha-cha, bossa nova a – když bylo večer živo – taky jitterbug. Jimmy měl naposlouchané všechno: od Elly Fitzgeraldové, Glenna Millera a Andrews Sisters až po Jacka Parnella, Teda Heathe a Dennise Lotise, zpěváka s hlasem hladkým jako hedvábí. Kdosi jednou vtipkoval, že „v padesátých letech byl v Británii králem swing“.

Od chvíle, kdy se Jimmy Page přestěhoval s rodiči do Epsomu, bylo tím třetím a rozhodně nejmagičtějším zdrojem potenciální hudby posedávání doma s jistým předmětem. Nebylo jisté, zdali ji tam zapoměli předchozí majitelé nebo příbuzní, jednoho dne se zkrátka zhmotnila v obýváku. „Prostě,“ později trochu záhadně tvrdil Page, „nikdo nevěděl, odkud se tam vzala a proč.“ Tím předmětem byla samozřejmě akustická kytara. Měla všechny struny a byla v přijatelném stavu, trůnila v rohu a hypnotizovala rodinu. Protože ani jeden z Jimmyho rodičů nebyl muzikální a Page si sám nebyl moc jistý v kramflecích, zůstala kytara několik let nedotčená. Jimmy ale pořád věděl, že tam je. „Víte,“ řekl později, „kytara zasáhne sama, pokud chcete...“ Skrývala malé tajemství, které bylo třeba rozlousknout.

Sada klíčů, která k tomu byla potřeba, přistála Pageovi v klíně s příchodem náhlé popularity skiffle v roce 1956. Skiffle byl jednoduchý, někteří by možná řekli surový, koktejl namíchaný z amerického country a blues a apalašského bluegrassu a byl postavený na třech základních akordech a odeřvaném zpěvu. Ale když jej někdo hrál dobře, jako třeba Lonnie Donegan, mohl být přes jednoduchost formy tak silný a plný emocí jako nejlepší klasická symfonie. „Lonnie

³ Jedna legenda praví, že Jimmy se stal tak zdatným turistou, že kolem svých osmnácti let dostopoval až do Skandinávie, aby se tam vydal na túru.

byl první člověk, který do toho šel s nadšením a opravdově, což bylo něco, čemu jsme všichni rozuměli,“ řekl Page později Charlesi Shaar Murrayovi.

Anthony Donegan byl roditelý Skot a jméno Lonnie převzal od bluesmana Lonnieho Johnsona. Svou cestu za slávou začal na konci 40. let nejprve jako člen souboru Keny Colyer's Jazzmen a poté jako člen skupiny Chris Barber Jazz Band. Původně ho najali, aby podpořil Barberovu partu zaměřenou hlavně na dixieland hrou na banjo, ale brzy, vždy během přestávky, začal hrát na kytaru skiffle. Účelem jeho vystoupení bylo poskytnout ostatním muzikantům trochu oddechu mezi sety, ale Doneganův divoký styl interpretace písniček od Leadbellyho a Woodyho Guthrieho získal mezi diváky velkou odezvu. Diváci přestávali chodit na bar a zůstávali sedět. Lonnieho postupem času začala doprovázet dvojice muzikantů, jeden hrál na valchu a jeden na basu vyrobenou z bedny od čaje. Jeho skifflová vložka asi působila atraktivně, protože šlo o něco nového, a ačkoli nebyla některým jazzovým puristům po chuti, z Lonnieho se brzo stala hvězda. S úsměvem se s Leadbellyho písničkou „Rock Island Line“ zhostil v roce 1965 svého vystoupení v populárním hudebním pořadu BBC *6.5 Special* a hned poté se dostal na osmé místo v britské hitparádě. Písnička „Rock Island Line“ byla prvním z jednatřiceti hitů, které zabodovaly v hitparádách v Británii i v USA. „Snažil jsem se hrát lidovou hudbu pro všechny,“ řekl později. „Chtěl jsem, aby mezi lidmi v publiku nebyli jen snobové a pseudointelektuálové, a nechtěl jsem přitom překrucovat hudbu samotnou.“

Jádrem Doneganova skifflového zvuku byla samozřejmě akustická kytara. Donegan nikdy nebyl kytarista, který by dával na odiv svou hru, zřídka zabloudil jinam, než kam sahaly první tři pražce. Ale přesto dokázal hrát na kytaru jako o život, hnal se jako vlak, zpíval téměř s kazatelským zápalem a dokázal strhnout posluchače tak, že písnička skončila totálním furorem. Pro novou generaci, která se zoufale snažila najít svůj hudební idol někde jinde než v rodičovské sbírce desek, byl Donegan a jeho skiffflující kytara přesně to pravé. „Lonnie Donegan,“ poznamenal Paul McCartney, „byl někdo.“ Za pár týdnů po Doneganově televizním vystoupení, začaly party mladých nadšenců zakládat vlastní skifflové skupiny.⁴ Vybavení bylo přece tak prosté: čajová bedna, kus dřeva, struna a valcha ukradená z koupelny. Pro ty, co měli větší ambice, bylo však zásadní zakoupit akustickou kytaru.

Jimmy Page jednu měl.

Jako spousta jiných v jeho věku si Lonnieho Donegana zamiloval. Jimmy viděl vystoupení krále skiffllu v televizi a Doneganovo nehrané nadšení pro hudbu, které přenášely katodové trubice rodinného televizního přístroje, ho uchvátilo a nemohl je dostat z hlavy. Ale všechno mu došlo až ve chvíli, když uslyšel spolužáka Roda Wyatta ze střední školy Danetree, jak drhne na kytaru

⁴ Podle některých odhadů dosáhl počet britských teenagerů hrajících skiffle na přelomu let 1956/57 30 až 50 tisíc. Jednou z nově vzniklých kapel byli Quarrymen, pětice mladíků z Liverpoolu v čele s Johnem Lennonem.

„Rock Island Line“. „Já mám doma taky kytaru,“ bylo všechno, na co se Jimmy zmohl. Pár slov. Skoro holá věta. Wyattova odpověď Pageovi ovšem změnila život. „Přines ji,“ řekl Rod, „naladím ti ji...“

Španělka, která do té doby stála v koutě rodinného domu, byla rychle povolána do akce. Poté, co Wyatt splnil svůj slib a naladil ji, ukázal Jimmysmu pár základních akordů – dost na to, aby mohl hrát „Rock Island Line“ a snad i „Bring a Little Water, Sylvie“, další z Doneganových tehdejších hitů. Page od této chvíle vyráží na svou dráhu. Další položkou, kterou musel mít odškrtnutou, byla učebnice pro začínající kytaristy *Play In A Day* od Berta Weedona. Učebnici si koupil „spíš ze zvědavosti“. Moc velký dojem na něho neudělala, protože se chtěl učit „hrát hlavně podle sluchu“ než z učebnice. „Když přišlo na noty, škola hry na kytaru mi byla k ničemu, protože jsem byl příliš netrpklivý,“ vzpomíná Page v rozhovoru s Johnem Toblerem. Pageovi rodiče chtěli synův nově nalezený zájem rozvíjet a dát mu nějaký formální tvar, a proto mu zajistili hodiny kytary u soukromého učitele. Ale ani v tomto případě nedošlo k vzájemnému porozumění. Page se chtěl naučit dobové hity. Učitel nabízel spíš teorii. Na rozdíl od schopnosti číst noty si na hodinách rozšířil znalosti přinejmenším o další akordy a zlepšil hru trsátkem. Přihlédneme-li k problémům, které následovaly, měl pravděpodobně dávat při teorii lepší pozor.

Navzdory strastem začátečníka byl Jimmyho zápal pro hru absolutní a byl zpečetěn v momentu, kdy se rozloučil s tajemnou španělkou se strunami ze střívek a místo ní si koupil kytaru Hofner President. Šlo o krásný exemplář s jedním výřezem a tmavě hnědou svrchní deskou, měla silné tělo, čímž se maximalizovala hlasitost; zkrátka byla na kytarovém žebříčku mnohem výše než stará španělka. Ještě lepší bylo, že Jimmy mohl snímat její zvuk elektricky. Pod struny nainstaloval malý snímač, díky němuž se mohl zapojit do rádia nebo gramofonu, které patřily rodičům, a poslouchat se z reprobeden. Aby si na novou kytaru našetřil, několik měsíců roznášel mléko a odměna v podobě zvuku „z rádia“ musela být neuvěřitelně sladká. A pravděpodobně také nahlas.

Vyzbrojen základními znalostmi z hudební teorie a slušnou kytarou, na které je mohl zkoušet v praxi, Jimmy pokročil dál a založil kapelu, ačkoli slovo kapela zní možná až příliš vzhlasně. Šlo o partu skifflových nadšenců, kteří se každý týden scházeli v obýváku u Pageových. Šlo o první Pageův krok k hraní v kapele. Jména všech zúčastněných s výjimkou jediného – bubeníka Davida Hassalla – zůstala bohužel zapomenuta. Díky starým filmovým záběrům, ke kterým se ještě dostaneme, je víceméně jasné, že basák, který si chvályhodně sestrojil vlastní nástroj, později vstoupil do vojenského letectva a že hlavní zpěvák a Jimmyho spoluhráč na kytaru se asi jmenoval Anthony. Možná to není důležité, ale určitě to stojí za to uvést pro příští generace. Nicméně o jméno kapely není nejmenších pochyb. Jmenovali se The James Page Skiffle Group.

Jako v případě Jimmyho spoluhráčů by první experimentování s kapelou zůstalo pravděpodobně navždy hermeticky uzavřeno před zvědavými zraky,

ale někdo z kapely nebo z jejího okolí – jako možný kandidát bývá zmiňována Pageova matka – přišel s úžasným nápadem, že se dostanou do televize. Ať už to bylo jakkoli a ať už celou akci inicioval kdokoli, do BBC přišel dopis, který skončil u producentů pořadu *All Your Own*. Šlo o odpolední pořad, který byl zaměřen na mladé a uváděl ho Huw Wheldon,⁵ moderátor známý svým anglickým klidem. V *All Your Own* dávala BBC prostor mladým, aby ukázali svůj talent a promluvíli o svých koníčcích, a zbytek Británie se na to doma díval.

Hochům se to asi muselo zdát jako výstřel do tmy, ale na jaře roku 1957 skutečně dostali pozvání na konkurs. O padesát jedna let později se Page musel při vzpomínce na konkurs smát. „Ocitli jsme se ve velkém sále plném dětí,“ vyprávěl v rozhovoru pro časopis *Classic Rock* v roce 2008. „Potom přišel Huw Wheldon a říká: ‚Tak kde jsou sakra ty děcka?‘“ Kluci z James Page Skiffle Group se sice klepali strachy jako osika, ale přesto udělali na Wheldona dobrý dojem, takže jim nabídl v pořadu prostor, čímž stál na počátku kuriózní a dlužno říct opravdu zábavné epizody v popovém a rockovém folkloru.

Dnes se dostaneme k záznamu Pageova vystoupení v pořadu *All Your Own* z roku 1957 na jeden klik, a tím získáme téměř dokonalý obrázek budoucí rockové hvězdy z doby, kdy byl ještě teenager (určitě stojí za to u videa chvíli vydržet). Má krásně zastřižené vlasy, svetr a široké tříčtvrteční kalhoty, vypadá neuvěřitelně mladě, svěže, bezstarostně a je báječné, že vůbec netuší, co ho v budoucnosti potká. Ale už z jeho prvních momentů před kamerou je na první pohled jasné, že v šíleném kolotoči showbyznysu bude Page jako doma. S kytarou Hofner President pyšně na krku a s úsměvem na líci mladý Jimmy odehrál s kapelou písničku „Mama Don't Allow No Skiffle Round Here“ a pak s Wheldonem udělal krátký rozhovor. Když se ho Wheldon zeptal, jestli hraje ještě něco jiného než skiffle, Page prostě a skoro nedočkavě odpověděl „Ano, ještě španělské a taneční melodie“, čímž si šikovně zajistil od moderátora další otázky. A pak to začalo být zajímavé.

Možná chtěl Wheldon pobavit sám sebe, možná i starší diváky, a proto se z Jimmyho snažil vyloučit odpověď na otázku, zdali se bude věnovat skifflu i po skončení školy. Pageova odpověď, pronesená naprosto bez váhání, se stala po právu slavnou. „Nikoli, chci se věnovat výzkumu v biologii.“ Moderátor se pousmál a Page ještě zamumlal: „Už to vlastně dělám.“ Wheldon rychle zareagoval a zeptal se, co tím mladý muž konkrétně myslí. „No, budu hledat lék proti rakovině, pokud ho do té doby neobjeví někdo jiný.“ Moderátor už měl situaci pod kontrolou a byl to tentokrát Jimmy, kdo byl vyvedený z míry. „Chceš tím říct, že budeš doktorem?“ zeptal se Wheldon. „To ne, myslím, že na to nemám dost chytrou hlavu,“ odpověděl Page. Po Wheldonových rozveselených slovech „Že ne? Jsem si jistý, že ano,“ Jimmy vypadal nejistě, rozhlédl

5 Vynikající moderátor Huw Wheldon brzy opustil televizní vysílání pro děti a nejprve uváděl *Monitor*, přelomový pořad o umění, později se pohyboval mimo kamery a působil v televizním managementu. V roce 1968 se stal generálním ředitelem BBC.

se po studiu, aby zjistil, jak si stojí, a pak udělal něco úžasného – už neřekl nic a široce, možná téměř křečovitě se usmál do publika. Až to Wheldon vzdal a šel vyzpovídat dalšího člena skupiny. Trapas jednoho teenagera. Skromnost příslušníka střední třídy. Možná to byly jenom nervy. Ale ať už se v následujících padesáti letech zeptali novináři na cokoli banálního, nevhodného nebo potenciálně nepříjemného, Jimmyho neotřesitelný tichý a odzbrojující úsměv přinesl takřka vždy univerzální úspěch.

Svůj set zakončili písničkou „Cotton Song“, v jejímž úvodu Jimmy použil jemný kytarový trylek, pískání a s plnou vervou odzpíval refrén. Pageovo účinkování v pořadu *All Your Own* byla zkouška ohněm a ve všech směrech o nervy. „Byl jsem tehdy dost nervózní,“ řekl Page později. „[Když je vám] třináct nebo čtrnáct, být v telce je docela něco.“ Co se týče výstižných odpovědí ohledně budoucí kariéry, byl Page zcela upřímný. „V té době nebylo neobvyklé, když školní děcka plánovala akademickou kariéru, [takže] to, co jsem tehdy řekl, pravděpodobně souviselo s tím, co jsme se tehdy zrovna učili!“ I v době smartphonů a rychlého stahování máme občas cennou příležitost pozorovat zblízka celebrity předtím, než jsou slavné. Pageova vystoupení v pořadu BBC *All Your Own* bychom si měli vážit. „Byl jsem zapálenej třináctiletý kluk [a] tak začínají všichni, ne? Ne každého ale něco takového straší na YouTube...“

Skiffle dal Pageovi kromě příležitosti nahlédnout do světa ošemetných televizních rozhovorů v krátkém čase hodně. Stejně jako v případě mnoha příslušníků jeho generace fungoval jako vynikající základ při vstupu do radostného světa hudby a zábavy, kterou bylo možné prožít s ostatními. „V Anglii jsme byli odtrženi od tradic lidové hudby už před mnoha stovkami let,“ řekl v roce 1998 Lonnie Donegan, „a lidi měli dojem, že hudba je jenom pro bohaté. Museli jste být velmi chytrí, abyste mohli hrát. Když jsem přišel s písničkami na tři akordy, lidé si řekli, že když to dokážu já, dokážou to také.“ Stejně důležité bylo, že díky skifflu se začala pozornost soustředit na nástroj, který do té doby ve Velké Británii v hudbě živořil. „Když mi bylo dvanáct, bylo na kytare skvělé, že se dala snadno přenášet,“⁶ řekl Jimmy Davidu Frickemu v roce 2008 v rozhovoru pro *Rolling Stone*. „Díky tomu pro mě byla hudba dosažitelná. Mohli jste se sejít s kámoši a za chvilku to všichni brali se vsí vážností.“

Přes kouzlo, které s sebou skiffle přinesl, jeho hvězda svítila jen krátce a byl brzy zastíněn mnohem větším, divočejším a elektrifikovanějším zvířetem, které nedávno uniklo ze Spojených států. Stačí, když řekneme, že Jimmy Page patřil mezi jeho první oběti. „Když mi bylo dvanáct třináct, slyšel jsem poprvé rock'n'roll, Elvise, Little Richarda, Jerryho Lee Lewise. Bylo v tom něco... neandrtálského. V rock'n'rollu byla obsažena taková naléhavost, že k němu mladé lidi okamžitě přitáhla. A já jsem nebyl výjimka.“

6 To, že se dá kytara snadno přenášet, udělalo na Jimmyho dojem, ale jeho učitelé už si tím tak jistí nebyli. Když mladík trval na tom, že si ji bude každý den nosit do školy, nástroj mu brzy zabavili a zpátky jej dostal jenom v pauze na oběd nebo po konci vyučování.

2. kapitola

Baby Let's Play House

O původu rock'n'rollu existuje mnoho teorií. Někteří znalci tvrdí, že jeho začátky se vážou k jump blues a boogie-woogie. Někteří tvrdí, že vyšel z western swingu, jazzu, dokonce i gospelu. Jsou i tací, co přísahají, že je dílem muzikantů z venkova. Určitě však existuje několik písničků, které si mohou činit nárok, že jsou skutečnými nezdárnými rodiči rock'n'rollu. Například 10. prosince 1949 nahrál v Impact Studios v New Orleans klavírní obr Fats Domino písničku „The Fat Man“, ve které je rock'n'rollu víc než míň. „The Fat Man“ ovšem není vůbec tučný, jde o libový kousek nepřikrášleného boogie, které se točí kolem jiskřící klavírní hry, sketování a rytmického doprovodu bubeníka Earla Palmera, který hraje přesně jako podle metronomu.

Další písnička – a také další kandidát na otce rock'n'rollu, který zasluhuje pozornost – vyšla na jaře roku 1951, kdy Jackie Brenston s kapelou Delta Cats nahráli pro producenta Sama Phillipse v Sun Studios v Memphisu v Tennessee skladbu „Rocket 88“. „Rocket 88“ byla původně dílem kapely Kings Of Rhythm Ika Turnera, v níž se saxofonista Brenston zhostil zároveň vokálního partu. Směs swingujícího saxofonu, zametajících bicích a kytary, která hraje na hraně zkreslení je vážným kandidátem na jeden ze základních kamenů rock'n'rollu. Ike Turner si však nebyl tak jist. „Myslím, že ‚Rocket 88‘ není rock'n'roll,“ řekl později producentu Holgeru Peersenovi. „Myslím, že jde spíš o R&B, ale myslím si, že [ta písnička] *zapříčinila*, že rock'n'roll vznikl. [Byla] to první černá deska, kterou hráli v rádiu pro bílé a, panečku, všechny bílý děcka si ji běžely koupit...“ Abychom byli přesní, prodalo se jich přes půl milionu.

Jako možní praotci nové formy obtočí všechny Dominovy, Turnerovy a Brenstonovy rané experimenty. Ale nakonec to byl devětadvacetiletý zpěvák z Michiganu, jenž původně zpíval country, který zpopularizoval to, čemu dnes říkáme „rock'n'roll“. První test proběhl v roce 1954 s písničkou „Shake, Rattle & Roll“ a o rok později se mu dveře otevřely dokořán díky hitu „Rock Around The Clock“. Bill Haley a jeho kapela Comets vytrhl rock'n'roll z jeho černých kořenů a stravitelnou formou jej předložili bílým středostavovským Američanům. Pak přišel mladý muž jménem Elvis Presley, a s ním opět nebezpečí. Presleyho příchod na scénu působil, jako by na návštěvu zavítal mimozemšťan. Byl pohádkově krásný, byl sexy a měl jeden z nejkrásnějších hlasů, které kdy dostaly možnost ozdobit gramofonovou desku. Byl do jisté míry naplněním prorocství. Podle svědectví Ika Turnera jeden z Presleyho prvních producentů

Sam Phillips kdysi prohlásil: „Dejte mi bílého kluka, který zpívá jako černý kluk, a to bude můj zlatý důl.“ Až s příchodem Elvise začal Phillips počítat, kolik mu to sype.⁷

Jimmy pravděpodobně poprvé slyšel rock'n'roll ve stejné době, kdy šéfoval svému skiffle bandu při zkouškách na Miles Road. A netrvalo dlouho a Donnegana vyměnil za Presleyho. „Když jsem slyšel Elvise, úplně mě to vzalo. Byl jsem lapen jako rybička do velké sítě a chtěl jsem toho také být součástí.“ Zajímavé je, že k rock'n'rollu ho nepřitáhl žádný z řady Presleyho hitů, které v roce 1956 bodovaly v Británii – ani „Heartbreak Hotel“, ani „Hound Dog“ nebo „Blue Suede Shoes“ či „Love Me Tender“. Tato čest připadla méně známé písničce, kterou Elvis natočil se Samem Phillipsem pro Sun Records o rok dřív. „Deska, která způsobila, že jsem chtěl hrát na kytaru, byla „Baby Let's Play House“,“ uvedl Page po nějakém čase. „Když jsem tu desku slyšel, chtěl jsem toho být součástí... – akustické a elektrické kytary, slapovaná basa, nástroje, které dokázaly vytvořit takovou energii.“

Kdybychom chtěli být hnidopiši, v „Baby Let's Play House“ je slyšet hlavně kombinace sestupných tónů akustické basy a perkusivních bicích a jde spíš o „rockabilly“ než o rock'n'roll. Avšak podobné kategorizace jsou nakonec stejně nepodstatné. Nástroj, který nejlíp podpořil Presleyho lahodně ledabylý zpěv a který způsobil, že Jimmy nastražil uši jako rys, byla kytara Scottyho Moorea. Moore, tajná zbraň Elvise Presleyho, dokázal využít countryové vložky, dvojhmaty, drnčivé hillbilly akordy jako přísady v pokrmu pro opravdové labužníky a servíroval je na zlaté kytare Gibson ES (Electric Spanish) 295 takovým stylem, že se z toho „zastavovalo srdce“, jak to Page jednou popsal. Takže bylo jasné, že se tenhle rock'n'roll musí prozkoumat, a to rychle.

Jimmyho dny, podobně jako v případě každého nového fanouška, plynuly ve víru objevů a rostoucího nadšení. Když neposlouchal pod peřinou na stanici Radio Luxembourg nebo American Forces Network (AFN)⁸ nejnovější hity vydané ve Státech, mohli jste ho najít v zadní části místní pobočky obchodu *Rumbelows*, kde si kupoval všechny singly, které se mu dostaly pod ruku. Bylo z čeho vybírat. Rock'n'roll si v Británii záhy vybudoval stejnou pozici, jakou měl předtím v Americe a po Elvisovi následoval přes oceán příliv muzikantů, kteří bodovali v britských hitparádách. Divošský řev Little Richarda. Animální přitažlivost Jerryho Lee Lewise. A pochopitelně také kouzlo darebáka Charlese Edwarda Andersona Berryho. „Vzal jsem kytaru a předstíral jsem, že jsem Chuck Berry,“ řekl Jimmy v roce 1982. „A dělám to dodnes!“ Chuck

7 Všechny první nahrávky Elvise Presleyho byly pořízeny v Sun Studios, v malém nezávislém studiu Sama Phillipse, v letech 1953–1955. Když Phillips o rok později prodal svou smlouvu s Presleym vydavatelskému obru RCA, údajně si strčil do kapsy pěkných 40 000 dolarů.

8 Rock'n'roll v Británii sice na mladou generaci silně zapůsobil, ale britské rozhlasové stanice se zdráhaly poskytnout rock'n'rollu v éteru prostor, protože převládal názor, že tato hudba má na posluchače „špatný vliv“. Nějakou dobu se daly nové americké rock'n'rollové písničky poslouchat buď na pirátských rádiích, nebo ve vysílání pro americkou armádu.

Berry Page silně ovlivnil, jeho kytarové boogie doplněné chůzí kráčející kachny znamenalo pro teenagery čiré blaho. V textech stvořil svět, kde sice není kam jít, ale přesto to znělo jako skvělý mejdan. „Ty příběhy, co vyprávěl! Zpíval o hamburgerech, který ve dne v noci syčej na pánvi. My jsme hamburgery v Anglii neměli. A ani jsme nevěděli, co to je.“

V roce 1957 začala Británie Ameriku dohánět. Elvis, Jerry Lee a Chuck tu zdomácněli a britská mládež chtěla pojmout americkou posedlost mládím, rebelstvím a „hudbou pro divochy“ po svém. Pole, na kterém se dalo zvítězit rychle, byla například móda. Britská mládež nejprve napodobovala účesy a oblečení amerických herců, např. Jamese Deana, Marlona Branda, Tonyho Curtise a Montgomeryho Clifta, ale brzy přišla s vlastním pojetím tématu nespoutaných mladých mužů a rebelů bez příčiny: vznikli Teddy Boys. S nimi přišla exploze dlouhých kabátů, k tomu křiklavé ponožky, boty na vysoké podrážce a nevhodný názor. Teddy Boys vrátili do rock'n'rollu napětí, a to jen pár měsíců poté, co si politici přestali dělat starosti, že by Elvis mohl jedním zvednutím koutku úst přivodit kolaps celé společnosti.

I v Británii se začali rodit noví rock'n'rolloví zpěváci. Britské gramofonové společnosti, manažeři a impresáři jako Larry Parnes a Jack Good chtěli dostat do žebříčků, ve kterých bodovali vetřelci ze Spojených Států, domácí umělce a začali pročesávat nově vzniklé bary a kluby, aby našli nové talenty. Těch, co čekali na objevení, nebylo málo. Marty Wilde, Tommy Steele, později Joe Brown a Billy Fury se blížili k tomu, co se dováželo ze Států. Nejlepší z nich byl Cliff Richard. V pokusu najít vlastního Elvise Británie uspěla s Cliffovým debutem z roku 1958, kdy vyšel dunivý hit „Move It“, který byl skoro stejně dobrý, jako kdyby ho vydal sám Král rock'n'rollu. „Kdo slyšel Elvise,“ vzpomínal Cliff Richard později, „se probudil ráno s tím, že chce zpívat rock'n'roll. Takových byly tisíce a já jsem byl jedním z nich.“ Richardovou doprovodnou kapelou byli Shadows, vynikající instrumentalisti, z jejichž řad vzešel první britský kytarový hrdina – obrýlený Hank Marvin. Z jejich ambicí vykristalizovala celonárodní snaha vzít rock'n'roll pod svá křídla a přizpůsobit si jej.

Cliffa a Shadows, Martyho Wildea a Billyho Furyho Jimmy Page nepochybně znal. Všichni vystupovali pravidelně v pořadu televize ITV *Oh Boy!*, což byla trochu odvážnější verze *6.5 Special*, a jedině tam mohli teenageři kolem roku 1958 vidět půl hodiny týdně své hudební idoly. Nicméně Jimmyho zájem zůstal tou dobou silně orientován na americký rock'n'roll, britské duplikáty jeho ponoru do zkoumání stále hojnější armády amerických umělců nijak nezabránilo. K deskám Chucka a Elvise točícím se na rodinném gramofonu Dansette přibyli Ricky Nelson a Gene Vincent a díky jejich kytaristům získala Pageova hra na kytaru opět další nový odstín.

Nelsonův sametový expresivní zpěv doprovázely dovedné kytarové expedice Jamese Burtona. Burton hrál vkusně, nikdy zbytečně neplýtvat notami a zvuk jeho Fenderu Telecasteru oživil ne jeden Nelsonův evergreen včetně